

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Filozofická fakulta

Ústav věd o umění a kultuře

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor práce a studijní obor: **Tereza Kautzká (Estetika)**

Název práce: **Pojetí fotografie v díle Rolanda Barthesa**

Vedoucí práce: **Mgr. Filip Hotový, Ph.D.**

Slovní vyjádření, náměty a otázky k obhajobě:

Tereza Kautzká si pro svou bakalářskou práci zvolila téma, které není snadné uchopit. Ústředním textem pro zmapování tohoto tématu se přirozeně stává stěžejní text Rolanda Barthesa o fotografii *La chambre claire*. Byť se v myšlení o filosofii a estetice fotografie jedná o takřka nejcitovanější práci vůbec, porozumět stěžejním tezím a pojmům je těžší, než se může zdát. Mnoho autorů a vykladačů Barthesova myšlení o fotografii totiž zpravidla zůstane pouze u pojmů „studium“ a „punctum“ (v literatuře o fotografii až nadužívaných) a jejich význam dovozují výhradně a poměrně volně ze zmíněného posledního Barthesova díla, aniž by se snažili hledat jejich sémiologické (nejen!) kořeny v celku Barthesova myšlenkového vývoje. A zde se nachází úhelný kámen úspěchu a cesty k hlubšímu porozumění Barthesovu pojetí fotografie. Nutno říci, že právě Tereza Kautzká se ve své bakalářské práci rozhodla pro tuto složitější cestu vedoucí k po-rozumění celému tématu.

Zdařile mapuje podstatu pojmu „studium“ v předchozích Barthesových textech o fotografii jako jsou *Le message photographique*, *Rhétorique de l'image*, *Le troisième sens* a poukazuje na fakt, že postupně Barthes tematizuje nedostatečnost kulturou podmíněné četby fotografického sdělení s nutností porozumět jakési kulturně nepodmíněné či před-kulturní (cultura / natura) složce obrazu (ikonické nekodované sdělení, zpráva bez kódu, tupý smysl apod.). Ve zvolené metodě (která je zdánlivě velmi skoková a fragmentarizující) je autorka věrna metodě Barthesem samým pojmenované ve filosofické autobiografii bez autora *Roland*

Barthes par Roland Barthes. Snaží se rozumět celku Barthesova myšlení v kontextu jím pojmenovaných fází vlastního díla, které však netvoří kontinuum, nýbrž univerzum vzájemně se propojujících tezí a textů na pozadí určujících intertextuálních vlivů.

S porozuměním pojmu *punctum* pak autorka zdařile otevírá kapitolu *punctum*, v níž se teprve může plně vyrýsovat význam pojmu v odstínění od toho, čím vším onen pojem není. Za zmínku stojí i v závěru provedená krátká úvaha o možném symbolickém významu názvu knihy *Světlá komora*. Největší slabinou druhé části je především to, že se autorka nemohla či z časových a prostorových důvodů nechtěla pustit ještě do hlubšího vhledu v souvislosti s Barthesem přehodnocenou metodou sémiologie jako určité *mathesis singularis* (která již nezůstává čistou sémiologií s nárokem na obecně univerzální výklad procesu značení). Této části práce by slušelo vést paralely s díly z období „fragmentů, střípků, vět“, tedy s *Le plaisir du texte*, *Les discours amoureux*, *S/Z* etc.). Bylo by tak možno pojem *punctum* lépe usadit a popsat performativní povahu fotografického znaku v kontextu s jinými druhy znaků. Onen až fenomenologicky podbarvený (byť neprovedený) výklad *punctum* v souvislosti s aktualizací časového vědomí a tematizací smrti (navíc umocněný faktem samotné smrti Rolanda Barthes a neukončeností možná i započatého nového období) by se tak mohl lépe ukotvit v ucelenějším korpusu Barthesových myšlenek post-strukturalistických.

Doplňující otázkou k obhajobě by mohlo být například tázání se po fotografii jako zobrazovacím umění. Jak souvisí divácký postoj k fotografii obsahující *punctum* s možným postojem estetickým?

Práci Terezy Kautzké jednoznačně doporučuji k obhajobě s hodnocením výborně.

Navrhovaná klasifikace: **výborně**

.....
podpis vedoucího práce

V Praze dne 21.8.2019

stupeň klasifikace:	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------	---------	-------------	-------	-----------